

AUTÒMATS DE L'ACORDIÓ

Ma questo non tira sangue! GLUCK

Començar a tocar inclou fer uns exercicis que crearan uns automatismes que permetran que comenci a sonar l'instrument. El procés és més o menys llarg depenent de l'instrument i de l'instrumentista, però el concepte és clar: iniciar una relació que, com totes les relacions, vés a saber com acabarà. Si l'aprenentatge segueix, cal començar a mirar el com es toca, si es toca amb gràcia, amb ànima o art, i si s'aconsegueix dominar suficientment la part tècnica com per poder tocar deixant que la música flueixi sorprenent-te fins i tot a tu.

No és el mateix aprendre a tocar el piano o aprendre a tocar l'harmònica; en el cas del piano, com en la majoria d'instruments, cal fer moltes escales i molts exercicis abans de poder tocar alguna cosa digne, però en el cas de l'acordió diatònic, amb quatre nocions ja pots tocar un valset alegre i que la gent balli i t'aplaudeixi. Pràcticament no et cal fer cap escala, ni cap estudi ni exercici. Però és interessant que es comenci amb unes normes i uns temes que encaminin a iniciar una relació sensible, i en això, si es té un mestre, ja es pot notar si orienta bé només veient les primeres propostes de temes a tocar. N'hi ha que, sense cap criteri o, pitjor, seguint el criteri de l'alumne, comencen la casa pel teulat i van tirant amunt, cada vegada temes més difícils i estranys, i cada vegada més oblidada la gràcia i la capacitat d'entendre i d'expressar-te amb l'instrument.

Caldria iniciar-se amb temes tradicionals o coneguts, tocar-los bé amb la mà dreta sola, sense creuar, fent servir la vàlvula. Aprendre a tocar-los amb sentiment, aprendre a escoltar-se, a valorar el que sona. L'alumne de diatònic, que té un instrument molt més senzill de fer sonar que no l'alumne de piano, de violí o de trompeta, que no li cal trobar un bon so ni estar fent tot el dia escales amunt i avall, hauria de procurar tocar amb delicadesa des del primer dia que agafa l'instrument. Que comenci tocant amb una fila i en to major les melodies més senzilles que tingui al cap, i que li sonin ben maques.

A mida que l'alumne avança, el paper de qui et pugui donar orientacions és més elaborat, més a mida de cada alumne i, conseqüentment, més fatigós i delicat. Caldrà trobar entre els dos què i com s'estudia, com es treballen els temes, com s'aprèn a jutjar-los per un mateix, respectant l'aire dels diferents gèneres, modulant el que es toca, buscant sempre les possibilitats expressives. L'ideal fora desenvolupar una tècnica avançada i aventurant-se amb temes i tonalitats menys comuns després d'haver aconseguit una base expressiva, i després de que es tingui una mínima agilitat per tocar i per acompanyar temes variats i gens complicats, és a dir, després de que es pugui tocar un repertori

ampli de balls tradicionals, vuitcentistes, populars, de ball folc, tan sol com ben relacionat amb altres instruments.

Sovint observo alumnes avançats que toquen peces difícils però les toquen maquinalment, sense arribar a poder modular aquella melodia, sense poder jugar i fer-la seva, sense tenir la possibilitat de fer un detall diferent dedicat a la galeria. Sense poder-ne fer una variació o un acompanyament, sense poder deixar-se anar. Alguns fa anys que estudien i no són capaços de tocar “el gegant del pi”, “la manta al coll” o cinquanta melodies com aquestes que tots aparentment sabem; això no està bé. Són autòmats de l'acordió. Reprodueixen el que els hi ensenyen però no es fan seu l'instrument, i mira que ho tenen fàcil. Van mal orientats.

L'aprenentatge dels instruments tradicionals s'ha regularitzat, i em sembla bé que hi hagi pautes i mètodes i avaluacions, i també em sembla bé que ningú senti càtedra infalible. Només em sap greu que s'atabali a la gent en lloc d'ensenyar-los-hi el més elemental. Es va modificant la transmissió d'una relació particular amb l'instrument i amb el seu entorn, la gent també és menys autodidacta, però no s'hauria de perdre que els nous diatònics fossin gent espavilada i astuta, que busquessin la sensibilitat i el tarannà a què els predisposa aquest instrument sense necessitat de dependre de ningú.

Un altre tema paral·lel és del tipus de diatònic que és bo de tocar. L'ideal que no s'ha de perdre és el de dues files i vuit baixos. Però a nivell pràctic de cara a les actuacions, per tenir més tons a l'hora de cantar, o per tenir més acords i possibilitats de creuar, o pel registre més bonic que té, si es desitja un tres files jo recomanaria el que faig servir, l'afinat en D/G/C. Però sé que l'acordió que mai deixaré és el de dues files; quan l'agafo noto que haig de tancar-obrir més, m'alegro que em condicioni la manera de tocar i el que surt de mi, sento que estic tocant el diatònic i que no me l'acabaré pas. No m'agraden els tres files amb una fila d'alteracions. Amb el tres files D/G/C o G/C/F (aquest darrer és el de referència a l'hora de llegir) ja puc tocar amb molts tons, i si no en tinc prou adapto la melodia a les possibilitats del meu instrument, però en cap cas toco forçat i de maneres estranyes. Amb un tres files diatònic tinc dues octaves cromàtiques, en tinc de sobres i no perdo la base de l'instrument, les files diatòniques que t'ajuden a tocar com un diatònic. Voler convertir el diatònic en un cromàtic no té cap gràcia, que per això ja hi ha els cromàtics que estan molt ben dissenyats. Voler tocar com un cromàtic tampoc crec que sigui un bon camí; treu suc del dues files, adapta't a ell, intenta arribar llum amb aquest diatònic que no has de perdre de vista en cap moment.

Mont-Roig del Camp, juliol 2010